

DEK

DEMOKRATİK EĞİTİM KURULTAYI

1977

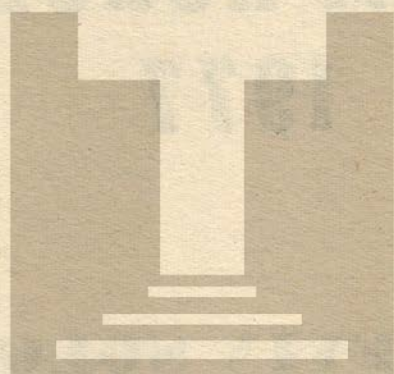
HÜSEYİN SOLGUN

TÜRKİYE'DE OKUL ÖNCESİ EĞİTİM

- bildirge -

töb-der

TÜSTAV

TÜRKİYE'DE OKUL ÖNCESİ EĞİTİM

GİRİŞ

Türkiye'de «okul öncesi eğitim»in amacı nedir? Okul öncesi eğitimin Türk eğitim sistemindeki yeri nedir? Okul öncesi eğitim kurumlarının işleyiş biçimi nedir Okul öncesi eğitim kurumlarının uygulama düzeyleri nedir? Sorunları nelerdir?

Tüm bu soruların yanıtlarını aramaya çalışacağız. Soruları yanıtlarken Türkiye toplum ve aile yapısını incelemekte yarar vardır. Türk toplumunun kendine özgü bir özelliği ve yapısı vardır. Biz anahatları ile soruna eğilirken;

- a. Toplumun yapısını oluşturan ailenin sosyal yapısını,
- b. Ailenin Ekonomik yapısını,
- c. Ailenin kültürel yapısını incelemekte yarar vardır.

«Okul öncesi eğitimi» incelerken, toplumun yapısından ve bu toplumun eğitim sisteminden soyutlanamayız. Okul öncesi eğitimin amacı da çocuğun toplumsal bilincinin tam olarak gelişmesinin ilk temel noktasıdır. Başka bir deyişle bireyin tam olarak yetenekleri ölçüsünde gelişmesidir. İkinci amacı da okul öncesi eğitim temel eğitimin temelidir. Temel eği-

timin ilköğretim kısmına öğrenci hazırlamaktır. İlk öğretime gitme fırsat ve olanağını bulamayanların hayata hazırlanmasıdır. Bu yaş grubu ülkemizde; 0-6 TY. olarak belirlenmiştir. Türkiye'de bu eğitim isteğe bağlıdır. Zorunlu değildir. Açılmış olan bu okulların özel amaçları 1739 sayılı Milli Eğitim Yasasında şöyle belirtilmiştir.

1. Çocukların beden, zihin ve duygu gelişmesini en iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak,
2. Onları temel eğitime hazırlamak,
3. Şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetişme ortamı yaratmak,
4. Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamaktır. (1)

Okul öncesi eğitimin Türk eğitim sistemi bütünlüğü içinde incelerken Prof. Dr. Cevat Geray'ın bu alandaki görüşüne bakmakta yarar vardır.

«Eğitim sistemi bireyi, bilgi ve beceri ile donatmak yanında, çevreye uyum sağlama, çevreyi değiştirme, toplumun kültürel değerini aktarma ve geliştirme amaçlarına da yönelmiş bulunuyor. Eğitim sisteminin en önemli görevlerinden biri, toplumdaki üretim sistemi için gerekli nitelikte ve nicelikte insan gücünü yetiştirmektir.

Eğitim yaşam boyu bir süreçtir. Gelişen toplumun gereksinmelerini karşılamaya yönelik bir eğitim sistemi, okul çağı sayılan belli yaşlardaki bireyleri

1. 14.6.1973 gün ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu.

eğitmekle yetinemez. Okul öncesi ve okul sonrası çağlarda da bireyi yetiştirmek zorunludur. Teknolojik ilerlemeler, bilimsel bulguların yoğunluk ve hacminin genişlemesi, toplumdaki değişimler, bireyin yükleneceği yeni roller, eğitimin yaşamın bütün kesimlerini kapsayan bir süreç olması sonucunu doğuruyor. Bu nedenledir ki, örgün eğitim çalışmalarının yaygın eğitim çalışmaları ile tamamlanması gereği açıkça görülmektedir.» (2)

Görüldüğü gibi okul öncesi eğitimi örgün ve yaygın eğitimden ayrı düşünmek başka bir deyişle soyutlamak olağan değildir. Halbuki üçüncü beş yıllık kalkınma planında bu konu şöyle değerlendirilmektedir.

«a. Okul öncesi eğitim, kaynakların sınırlılığı nedeniyle okul öncesi eğitimin de 1995 yılına kadar Milli Eğitim Bakanlığı ve ilgili diğer kuruluşların çabaları bir model geliştirme ölçeğinde olacak ve bu model çerçevesinde özel sektör teşvik edilecektir.» (3)

Türk eğitim sistemi bütünlüğü içinde değerlendirilmeye okul öncesi eğitim sorunu kalkınma planında açıkça belirtilmiştir. Zira örgün ve yaygın eğitim kurumları için planlama, program ve yatırım yapıldığı halde okul öncesi eğitim sorununun özel sektöre bırakılması ayrıca en acısı 1995 yılına ertelenmesindeki amaç da açıklanamamıştır.

Görünürde önemsenmeyen okul öncesi eğitimin diğer bütün eğitim kurumlarına kaynak olduğu unu-

2. «Geray Cevat, Eğitim Fakültesi Dergisi A.Ü. yayını, 1972 Ankara»
3. Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı, DPT. 1973 - 1977 S. 718.

tulmamalıdır. Eğitim sistemindeki bu çelişkinin doğurduğu sonuçlar bugün çoğu eğitimçilerimizce tartışma konusu olmaktadır. Üst okullardaki öğrenci uyumsuzluğunu, başarısızlık durumlarını, bedensel ve zihinsel yönden gelişme bozukluklarının kökeninde 0-6 yaş çocuğunun bu yaş düzeyinin gerektirdiği temel gereksinmelerinin doyrulmamış olması gösteriliyor.

Ayrıca kalkınma planı ile 1739 sayılı yasada belirtilen amaç ve ilkeler arasında da uyumsuzluk vardır. Zira yasa okul öncesi eğitim kurumların öncelikle, İş Kanununa tabi işyerlerinin hangi şartlarla okul öncesi eğitim kurumunu kurmaları gerektiği, Milli Eğitim ve Çalışma Bakanlığı tarafından birlikte düzenlenecek bir tüzükte gösterilir. Deniliyor. Ancak, sendikal haklara sahip bir çok işçi kuruluşlarımız işverene karşı yaptıkları sözleşmelerde 0-6 yaş çocukları için bir istekleri olmamıştır. Acaba işçilerimiz bu doğal ve yasal haklarının alma bilincinde olmadıklarından mı?

TÜRK TOPLUM YAPISI VE BELİRGİN ÖZELLİKLERİ ..

Planlı dönemde kalkınma ve gelişme ile birlikte bazı temel sorunlar da ortaya çıkmaktadır. Bu sorunlar eğitim sistemini etkilemekte ve okul öncesi eğitim içinde bazı önemli sorunlar getirmektedir.

Sorunlardan:

a. Hızlı nüfus artışı. 42 milyona yaklaşan nüfusu-muz yılda ortalama olarak 2.7 civarında yüksek sa-yılan bir hızla artmakta. Diğer ülkelerin ise % 1 den düşüktür. Türkiye'de nüfus bağımlılık oranı % 85 dir. böylece yüz kişi kendisi ile birlikte 185 kişi besleyip bü-yütmek ve eğitmek zorundadır. Almanya'da bu oran % 55, Fransa'da % 60 dir.

b. Yetersiz eğitim, yetersiz sağlık: Eğitim toplumun gereksinmelerine göre geliştirilmemiştir. Bireysel farklılık, ilgi ve yetenek, çevresel farklılıklar, eğitimde fırsat eşitliğini engellemektedir. Buna karşın tek bir eğitim programı ile tüm fertler birbirlerine benzetilmeye çalışılmaktadır. Bu da modern eğitim anlayışına ters düşmektedir.

Türkiye'de 0-6 yaş çocukları üzerinde bir bilimsel araştırma yapılmış değildir. Ancak eğitim yönünden en gelişmiş il olarak İstanbul'da ilkökul öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmada okul öncesi eğitiminin bir kaç yönünü açıklaması ve yansımaları nedeniyle dokunmamızda yarar vardır.

İstanbul'da 2300 öğrenci üzerinde yapılan bir araştırmanın sonuçları şöyle:

• Araştırmaya giren çocukların % 49.6'sının ana ve babalarının okur - yazar olmadıkları, bunların % 64'ü anne, % 36'sı da babadır. Okul öncesi öğrencilerin eğitimi ülkemizde aile içinde ve anne tarafından yapılmaktadır. Annenin kültürsüz oluşu çocuğu etkileyecektir.

Sosyo-ekonomik düzeyin okul başarısına etkisi Hali iyi olan aile çocukları % 3, orta halli % 24, yoksul olanların % 73 başarısız oldukları görülmüştür.

Bu aileleri de % 11.8 memur, % 48.12 işportacı ve boyacı, % 40.75 işçiler oluşturmuştur. Görüldüğü gibi çalışan anne ve babaların çocukları sosyo - ekonomik yönden çocukları üzerinde belirgin etkisi olmaktadır. Başarısız olan öğrencilerin % 18.95'i dışarda ya da evde çalıştıkları saptanmıştır. Bu yaştaki ço-

cukların üretime geçmesi TÖB-DER'in çeşitli bilimsel toplantı ve seminerlerinde de eleştirilmiştir.

• Başarısız öğrencilerin % 12 si okula zamanında başlayamamış, % 68'ide erken kaydını yaptırmıştır. Ağır eğitim programlarını benimseyemiyen bu öğrenciler ailede bakım bulamadıkları veya okul öncesi bir kuruma giremedikleri için erken okula yazılmakta ve yaş seviyeleri uygun olmadığından başarısız duruma zorlanmaktadır. Başarısız öğrencilerin % 67.13'ü de kaç-göç aile çocukları oldukları saptanmıştır. Şehirleşme ve gecekondü bölgelerinden oluşan bu kesim çocuklarının okul öncesi bir eğitimden mahrum kaldıkları görülmektedir.

Kaç-göç ve kırsal kesimden gelen aile çocuklarının bir kısmı sosyal yönden açlık çekmektedir. Başarısız olanların % 55.92'sine rastlanmıştır. Rehberlik merkezinde sosyometrik test sonuçları bunu göstermektedir. (4)

Okul öncesinde çocuklar sosyal, ekonomik ve psikolojik yönden incelenmemektedir. Zekâ düzeyleri belirtilmemektedir. Gereken rehberlik de yapılamamaktadır. Zihin yapısı ayrı olan öğrencilere tek bir eğitim programı uygulanan bir sistemde her öğrenciden eşit başarı istenince sosyal uyumsuzluk ve başarısızlık da artacaktır.

• Dağınık yerleşme: Türk toplumunun özellikle rinden biri de dağınık yerleşme birimlerine sahip olmasıdır. Diğer hizmetler gibi eğitim hizmetlerinin kırsal bölgeye götürülmemesi ilköğretimi bile gidemediği kırsal kesime okul öncesi eğitimin gidemeyeceği açık bir gerçektir.

4. Türkiye'de ilköğretim bunalımı, 19.9.1976 Milliyet Gazetesi :

Gizli işsizlik, yetersiz sosyal güvenlik ve dengesiz gelir dağılımı, sendikal sistem dışında kalan işsizler ile gizli işsizler ülkede artmaktadır. Yabancı ülkelerde çalışan işçi çocukları da okul öncesi eğitimden mahrum kalmaktadır. Bu mahrumiyet çalışanlar için yeni problemler yaratmış çalışma ortamında yeni boyutlar yaratmış ve farklılaşmayı belirginleştirmiştir. Örneğin gelir dağılımı AET ülkeleri ortalamasının altında biri kadardır. Gelir dağılımının bu düşük düzeyi okul öncesi çocukların beslenme, eğitim ve sağlık yönünden gelişmelerini etkilemektedir.

Dengesiz gelir dağılımı ve geleneksel toplumdan endüstriyel topluma geçememenin yarattığı sorunlar düşük eğitim düzeyini yaratmaktadır. Bunun sonucu olarakta eğitimin üretime dönüşümü ilkesi askıda kalmaktadır.

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARININ YASAL DAYANAKLARI

Anayasamızın 12. maddesindeki «Eşitlik» ilkesi, 19. Maddesi 21. Maddesi 35. Maddesi, 41. Maddesi 43. Mad. 50. Mad. çalışanlara ilişkin hükümleri ve 1737 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu amaç ve ilkeler ile eğitimde eşitlik ilkesi, 222 sayılı yasa, 1475 sayılı İş Kanunu, 18. Mad. ile Gebe, emzikli kadınların çalıştırılma koşulları ile emzirme odaları ve çocuk bakım yurtları (kreş) hakkındaki tüzük. (R.G. 11.8.1973 gün ve 14622 sayılı) prensip ve ilkelerle okul öncesi eğitimin işyerlerinde niçin gerekli olduğu belirtilmiştir.

M.E.B. Ana okulları ve sınıfları yönetmeliği 16.6.1962 gün ve 168 kararla kabul edilmiştir. Ayrıca Kız Teknik Öğretim Okullarına bağlı Uygulama Anaokulları Yönetmeliği, 6.4.1970 gün ve 1601 sayılı T.D. yayınlanan biçimi, 20.1.1976 gün ve 252.21/3083 sayılı

Milli Eğitim Bakanlığının Anaokullarına atanacak öğretmenlerde aranacak özelliklerle ilgili genelgesi.

UYGULAMA VE GELİŞME

Genel çizgileri ile ülkemizde okul öncesi eğitimin ne düzeyde olduğu niçin bu kurumlara önem verdiği mizi amaçlarının ne olduğunu giriş kısmında değinmeye çalıştık. Türkiye'de okul öncesi eğitimin uygulama ve gelişmesine de göz atmada yarar vardır.

Okul öncesi eğitim kurumları şu alanlarda etkinlik göstermektedir.

1. Ana okulları 0-4 yaş grubu bunlara çocuk yuvası da denir.

2. Ana sınıfı 4-6 yaş arasındaki çocuklar için.

Ayrıca etkinlik biçimine göre de ikiye ayrılmaktadır.

1. Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Genel Müdürlüğüne bağlı çalışan okul öncesi eğitim kurumları,

2. Özel Öğretim Kurumları Genel Müd. bağlı Anaokulları veya anasınıfları (625 ve 37293 sayılı yasalar gereği)

3. M.E.B. Kız Teknik Öğretim Okullarına bağlı Uygulama Anaokulu.

4. Sağlık Bak. ve Çalışma Bak. bağlı Anaokulu ve anasınıfları.

Gelişim: Cumhuriyetten günümüze kadar okul öncesi eğitimin gelişimi şöyle özetlenebilir. Toplanan Milli Eğitim Şöraları ile TÖS'ün yaptığı Devrimci Eğitim Şûrası dahil okul öncesi eğitim kurumlarına diğer örgüt ve yaygın eğitim kurumlarına verilen önemden az önem verilmiştir.

XIII. Milli Eğitim Şûrası hariç diğer eğitim şûraları okul öncesi eğitimi gündemlerine almadıkları görülmektedir. 28.9.1970 ile 3.10.1970 günleri arasında toplanan şûra bu konuda şu bilgiyi aktarmaktadır.

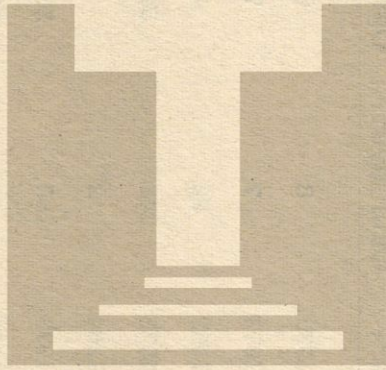
1932 - 1973 YILLARI ARASI OKUL ÖNCESİ EĞİTİM
KURUMLARININ YILLARA GÖRE GELİŞMELERİ (5)

Okulun adı :	Yıllar :	Okul sayısı :	Öğrenci :	Öğretmen :
Ana Okulu	1932 - 1933	8	611	11
Ana Sınıfı	1972 - 1973	7	775	34
Ana Sınıfı	1961 - 1962	22	423	22
Ana Sınıfı	1972 - 1973	248	5436	267
Uygulama Ana Sınıfları	1963 - 1964	2	30	2
Özel Anaokulu	1932 - 1933	84	3284	84
Özel Anaokulu	1972 - 1973	122	4795	273

5. Cumhuriyetin 50. yılında M. Ep. B. İstanbul ,1973.

Sağlık ve alışma Bakanlığına bağlı okulların sayısı belli değildir. Ancak yukardaki rakamlara baktığımızda okul öncesi eğitim planlı programlı bir gelişmeden çok rastlantılara bırakılmıştır. Uygulama anasınıfı ile özel okulların açılışında yıllara göre ęretmen ve ęrenci artışında dengesizlik bulunmaktadır.

On yıl içinde okul, araç gereç, personel ve ęretmen yetiştirmenin basit olmaması gerekir.

TÜSTAV

İLKÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜNE BAĞLI ANAOKULU GELİŞMELERİ (6)

Okulu	Sayısı	Şubesi	Öğret.	Öğrenci			Yılı
				E	K	T	
1. Zübeyde H. Anaoku. Ankara	1	7	7	88	91	179	973 - 974
	1	7	7	88	91	179	974 - 975
2. Adana Ana Okulu	3	16	19	146	234	380	973 - 974
	3	16	18	162	232	394	974 - 975
3. Bolu Ana Okulu	1	3	3	37	43	80	973 - 974
	1	3	3	37	44	71	974 - 975
4. Gaziantep Ana Okulu	1	4	5	52	86	138	973 - 974
	1	5	5	66	74	140	974 - 1975
5. Mardin Ana Okulu	1	5	6	40	61	101	973 - 974
	1	5	6	40	61	101	974 - 975
6. Zonguldak Ana Okulu	1	2	3	13	21	24	973 - 974
	1	2	3	14	13	27	974 - 975

6. M.E.B. İlköğretim Gen. Müd. İloğ. Yıl. T.E.Y.B.
Okulu D. Sermaye Basımevi, 1976 - Ankara

Toplu incelendiğinde M.E.B. bağlı ana okulu sayısı bölgelere göre dağılım yapılmadığı gibi yıllara göre öğrenci, öğretmen ve dersane sayısında da bir artış görülmemektedir. Bu bakımdan bu kurumlarda bir gelişme var denemez.

1974 - 1975 ÖĞRETİM YILI ÖZEL OKUL ÖNCESİ EĞİTİM OKULU (7)

Okulu	Okul Sa.	Öğrenci	Öğretmen
1. Türk	109	6648	353
2. Azınlık	30	881	34
3. Yabancılar	3	124	3
TOPAM :	142	7648	390

a) Tablo incelendiğinde özel okul öncesi eğitim kurumları ile azınlık özel okullar dahil resmi anaokulundan daha fazladır.

Nufusa oranlanırsa Türkiye'de bu eğitim kurumlarını ne kadar az önemsedığımız ortaya çıkacaktır.

Özel Türk ve yabancı okul öncesi eğitim kurumlarının illere göre dağılımına göz attığımızda aşağıdaki tablo görülecektir.

1974 - 1975 ÖĞRETİM YILI ÖZEL TÜRK VE AZINLIK OKULLARININ İLLERE GÖRE DAĞILIMI (8)

İli	Türk	Azınlık
1. Adana	1	—
2. Ankara	14	—

7. Özel Öğ. Kur. Gen. Müd. Türkiye'de özel Öğg. Kurumlar - 1974 - 1975 Çoğaltma

8. Özel Öğ. Kur. Gen. Müd. Türkiye'de özel Öğr. 1974 - 1975 Ankara

3. Aydın	1	—
4. Balıkesir	1	—
5. Bursa	5	—
6. Eskişehir	1	—
7. Erzurum	1	—
8. Gaziantep	1	—
9. Hatay	1	—
10. İçel	1	—
11. İstanbul	68	18
12. İzmir	11	—
13. K. Maraş	1	—
14. Ordu	1	—
15. Zonguldak	1	—
<hr/>		
Toplam :	109	18

Tabloda görüldüğü gibi özel okullar da gelişmiş bölgelerde kümelenmişlerdir. Hatay, hariç, diğer Doğu, İç Güneydoğu ve Karadeniz Bölgesi illerinde özel okulların açılmadığı görülmektedir. Bunun ekonomik ve sosyal nedenleri vardır. Ayrıca kültürel etkenleri de hesaba katmak gerekir.

Bir karşılaştırmaya gitmek amacıyla Türkiye'de illere göre ana sınıflarının dağılımına bakmak gerekir. Böylece okul öncesi eğitim kurumlarının haritası önümüze açılmış olacaktır.

İller ve bölgeler arasındaki farkı da incelemiş olacağız. Başta belirtilen amaçlara uygun bir çalışmanın olup olmadığı da gözler önüne serilmiş olacaktır.

1975 - 1976 ÖĞRETİM YILI TÜRKİYE'DE ANA
SINIFLARIN İLLERE GÖRE DAĞILIMI (9)

İli	Okul S.	Öğrt S.	Öğrenci		
			K	E	T
1. Adana	12	15	190	218	408
2. Afyon	1	1	9	5	14
3. Amasya	1	1	14	16	30
4. Ankara	32	53	714	695	1409
5. Artvin	3	3	27	31	58
6. Aydın	8	14	91	130	221
7. Balıkesir	1	2	18	11	29
8. Bilecik	10	13	76	100	176
9. Bingöl	3	3	23	32	55
10. Bitlis	2	1	16	28	44
11. Bolu	11	11	116	149	265
12. Bursa	1	2	16	18	34
13. Çanakkale	4	6	37	51	88
14. Çorum	1	1	10	15	25
15. Denizli	1	1	50	60	110
16. Edirne	1	2	18	24	42
17. Elazığ	3	4	28	36	64
18. Erzincan	1	2	15	7	22
19. Erzurum	1	3	26	28	54
20. Eskişehir	3	7	80	112	192
21. Gaizantep	3	2	36	41	77
22. Giresun	1	1	26	30	56
23. Hatay	31	32	445	544	989
24. İçel	11	15	166	153	319
25. İsparta	1	1	5	4	9
26. İstanbul	45	71	569	765	1334
27. İzmir	3	4	25	29	54
28. Kars	1	4	15	16	31

9. M.E.B. İlköğ. Yıl. Y.B. Ok. D. Sermayesi Basımevi
1976, Ankara.

29.	Kırşehir	1	1	11	6	17
30.	Konya	1	2	10	20	30
31.	Kütahya	1	1	7	16	23
32.	Manisa	25	30	289	381	670
33.	Mardin	6	7	51	82	130
34.	Muğla	2	2	18	23	41
35.	Nevşehir	1	1	6	12	18
36.	Niğde	2	2	27	27	54
37.	Ordu	3	3	36	19	55
38.	Sakarya	2	4	17	30	47
39.	Siirt	14	17	125	198	323
41.	Sinop	5	8	72	68	140
41.	Sivas	3	4	39	20	59
42.	Trabzon	2	3	19	23	42
43.	Tunceli	1	1	5	4	9
44.	Urfa	3	3	14	34	48
45.	Uşak	4	5	37	30	67
46.	Van	1	1	6	9	15
47.	Zonguldak	5	4	70	115	185

Toplam : .276 374 3725 4465 8185

Ana sınıfların illere göre dağılımı da planlı olmamıştır. Tablo incelenirse, 47 ilimizde ana sınıfı vardır. 20 ilimizde ise ana sınıfa açılmamıştır. Ayrıca öğrenci ve öğretmen dağılımında oransızlık görülmektedir. İl nüfusu gözetilmeden ana sınıfı açılmıştır. Örneğin, Konya gibi bir ilimizde ana sınıfı sayısı 1, dir. Kayıtlı öğrencisi ise 30'dur. Buna karşı daha küçük ve Konya'ya göre az nüfuslu olan Hatay ilinde durum şöyledir: 31 sınıf, 32 öğretmen, 989 da öğrencisi bulunmaktadır. Bu aradaki büyük farklılık diğer iller için de geçerlidir.

Farklılık sadece iller arasında olmayıp, bölgeler arasında da vardır. Gelişmiş bölgelerde ana sınıfları daha fazla etkinlik gösterdiği tabloda görülmektedir. Bu özellik özel ana sınıflarında da vardı.

Ana sınıfların tümünün şehir merkezlerinde açılması da dikkat çekicidir. Kız Sanat Liseleri ile (Kız Enstitüsü) Kız Teknik Yük. Öğretmen Okullarının büyük merkezlerde açılması ve ana sınıfların bu kurumlara uygulama okulu olması sebep gösterilmektedir.

Uygulama ana sınıflarının birinci amacı şudur : «Uygulama anaokulu, okul öncesi eğitim alanında öğretmen olacak veya çalışacak öğrencilere okul öncesi çağı, çocuklarını gözleme, inceleme, çocuk gelişiminin temel ilkelerini kavrama imkanlarını sağlamak ve onlara bu çağ çocuklarının ilgi ve ihtiyaçlarına uygun eğitimi en iyi bir şekilde uygulayabilmek için gerekli bilgi, beceri ve alışkanlıkları kazandırmak amacıyla kurulmuştur.» (10)

Amaç olarak belirtilen yukardaki ifadede anlaşıldığı gibi, bu okullar yetişecek öğretmen adaylarına bir araç olarak verilmektedir. Başka bir deyişle araç, amaç olarak belirtilmektedir.

Eğitimde amaçlar açık seçik belirtilmedikçe, öğrenci düzeyleri ve gelişimleri incelenmedikçe geliştirilemez. Burda amaç ana sınıfı öğrencileri için değil, kız enstitüsü öğrencileri için düzenlenmiştir. Bu bakımdan amaçlar demokratik değildir.

Dil öğretimi amaçlarda üçüncü sırayı almaktadır. Niçin, neden ve nasıl öğretileceği ise açık belirtilmemiştir. Bu yaş grubu çocuklarına öğretim değil eğitim verilmektedir. Çünkü öğretimde özel amaçlar, yöntem

10. T. Dergisi, 6.4.1970 gün ve 1601 Sayılı M.E.B. - Ankara.

ve teknikler gereklidir. Ana sınıfı için dil öğretiminin yararlı olup olmayacağı ayrı bir tartışma konusudur.

SONUÇ :

Okul öncesi eğitimin Türkiye'deki görüntüsünü kısa da olsa özetlemeye çalıştık. Yapılan inceleme bizi şu sonuçlara götürmektedir.

Okul öncesi eğitim, eğitim sistemi bütünlüğü içinde ele alınmalıdır. Sistem zihne dayalı bilgi aktarmasını amaçlamamalıdır. 0-6 yaş grubu çocukları ülkemizde okul öncesi eğitimden eşit şekilde yararlanmamaktadır. Yaygın eğitim çalışmaları da bu alanda yetersizdir. Kalkınma planları bu önemli işi özel sektöre bırakmışlardır. Özel sektör ise kırsal bölgelere bu hizmeti götürmediği gibi, işçi sınıfına da bu hizmeti verememiştir. İşçi sınıfı ve diğer kırsal kesimlerdeki aileler, küçük yaşta çocuklarını üretime dönük, seviyelerini aşan ağır işlerde çalıştırmaktadırlar.

Bizde bağımlı nüfus oranı çok yüksektir. Milli gelir dağılımında adaletsizlik vardır. Kaç-göç nedeniyle ailelerin sosyo-ekonomik ve kültürel yapılarında önemli değişiklikler olmaktadır. Bu değişiklik 0-6 yaş grubu çocuklarını etkilemektedir.

Okul öncesi eğitimin organize edilmemesi sonucu bir üst okuldaki öğrenciliği sırasında başarısızlık durumlarını doğurmaktadır. Demokratik öğretim sistemini okul öncesi çocuklara da uygulamalıdır.

Okul öncesi eğitimde bir gelişme olmamıştır. Yasa ve yönetmelikler tek taraflı uygulanmıştır. Bölgeler

arası denge bozulmuştur. İstihdam sorunu çözülmemiştir. Amaçlar yeniden ve araştırmaya dayalı olarak geliştirilmelidir. Bugüne dek bu alanda bilimsel bir araştırmanın yapılmaması bir eksikliktir.

İş kanununun kapsadığı kesimlerde sosyal haklar kapsamına giren işçilerin 0-6 yaş çocuklarının eğitim, oyun, beslenme ve sağlık hakları üzerindeki bilinçlenmeleri yeterli değildir.

Okul öncesi eğitimden yararlanan çocuklara öğretimin yapılması psikolojik yönden sakıncalı ve düşündürücü. Eğitim programlarının yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

ÖNERİLER

Bazı önerilerimizi sonuç kısmında belirtmeye çalıştık. Kısa bir öneride bulunmak gerekirse özetle:

1. Okul öncesi eğitim planlı, sistemli ve araştırmaya dayalı bir biçimde yeniden ele alınmalıdır.

2. Yaygın eğitim içinde okul öncesi eğitime fazla yer ve önem verilmelidir. Seminer ve kurslarla anne babalar bu alanda aydınlatılıp bilinçlendirilmelidir.

3. Bölgeler, iller, aileler arasında sosyal, ekonomik ve kültürel farklar vardır. Buna rağmen eşit ağırlıkta eğitim programları uygulanmaktadır. Eşit davranışlar çocuklardan beklenmektedir. Böyle bir uygulama demokratik olmamaktadır.

4. Eğitimde fırsat eşitliği yoktur. Öğrenciler ilgi, yetenek ve zeka düzeylerine göre değil rasgele eğitilmektedir. Ayrıca bölgeler arasında sosyo-ekonomik farklar da gün geçtikçe çoğalmaktadır.

5. Öğretmen ve eğitici bu alan için yeterli değildir. Özel kesim bazı öğretmenleri ücretle almaktadır. Resmi okullarda araç gereç ve personel yönünden dengesizlik vardır.

6. 0-6 yaş çocuğunun temel gereksinmelerini araştırmak program ve yönetmelikleri buna dayalı olarak ,yeniden düzenlemek gerekir.

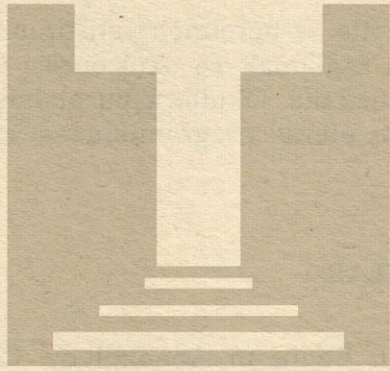
7. İlkokul ile anasınıfı arasında program, eğitim yönünden gerekli yaklaşım sağlanmalıdır.

8. Üniversite ve öğretmen yetiştiren yüksek okullarla işbirliği sağlamak ve okul öncesi eğitimi bilimsel rayına oturtmak. Okullara bu alanda ders ve uygulama ,branş olarak programlanması önerilebilir.

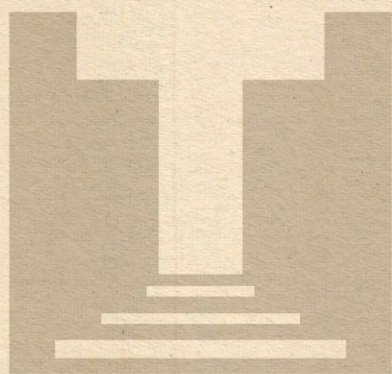
KAYNAKLAR :

- Özgür N.İ. Bugünün Anaokulları, Öğ. kitapları Maarif Bas. 1956
- Geray Cevat, Eğitim Fak. Der. cilt. 4, No : 1-2, A.Ü Bas. 1972 - Ank.
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Kanun no: 334
- Türkiye'de özel Eğitim kurumları, Özel Öğr. Gen Md. 1974 - 1975
- Anaokulları ve sınıfları yönet. M.E.B. Basımevi - 1968 - Ankara
- Üçüncü Beş Yıl K. Planı 1973 - 1977 DPT 1973. Ankara.

- M.E.B. Tebliğler dergisi. 1601 sayılı.
- Kız Teknik Öğretim G. Müd. Uygulama anasınıfı yönetmeliği . 1970
- 1739 sayılı Temel Eğ. yasası.
- Halk Eğitimi ve Toplum kalkınması, Geray Cevat. Ders notları çoğ.

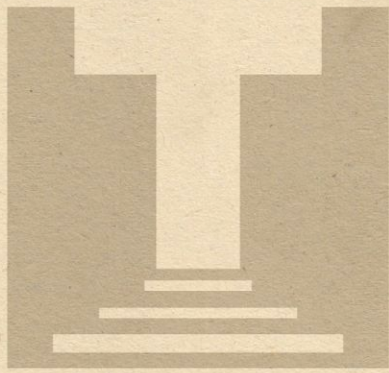

TÜSTAV

TÜSTAV

ALAZIA - Journal of Architecture

TÜSTAV

Halkevleri Basımevi - ANKARA